

Ścieżka edukacyjno - przyrodnicza „Śladem opuszczonej wsi Czerwony Strumień” : Fauna i Flora



Zbiorowiska łąkowe

Góry Bystrzyckie w tym rejonie charakteryzują się występowaniem licznych zbiorowisk roślinnych w różnym stopniu naruszonych przez działalność ludzką. Wprowadzone w XIX wieku na teren Sudetów monokultury świerkowe uległy na tym obszarze znacznej degradacji, obecnie ustępując zbiorowiskom łąkowym. W dolinach cieków i potoków są to zaliczane pod względem fitosocjologicznym do związku *Calthion*. Stanowią one korzystne siedlisko do rozwoju gatunku kwiatów z rodziny astrowatych, mianowicie rudbeki nagiej (*Rudbeckia laciniata*).

Łąki ze związku *Calthion* z powodu braku ich użytkowania, częściowo przekształciły się w zbiorowiska ziołoroślowe. Tego typu formacje roślinne stanowią dogodne warunki dla rozwoju między innymi storczykowatych, których przedstawicielem na tym obszarze jest kukułka szerokolistna, (*Dactylorhiza majalis*). Na omawianym obszarze występują suche murawy z klonem i jaworem wśród, których zlokalizowane są stanowiska dziewięciśli bezłodygowego (*Carlina acaulis*).

W strefie źródłiskowej Czerwonego Strumienia wytworzyły się torfowiska przejściowe i grzęzawiska (*Caricion lasiocarpe*), które stanowią siedlisko do rozwoju chronionych gatunków mszaków: torfowców i płonnika pospolitego oraz byliny o nazwie welnianka szerokolistna. Na obszarze tym wykształciły się również mokre łąki użytkowane ekstensywnie (*Cirsio - Polygonetum*, *Trollio Polygonetum*, *Cirsietum Rivularis*). Na łąkach graniczących z lasami zlokalizowane są ponadto liczne stanowiska byliny o nazwie starzec fuchsa (*Senecio fuchsii*).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Międzyzlesie” 2002



Zbiorowiska leśne

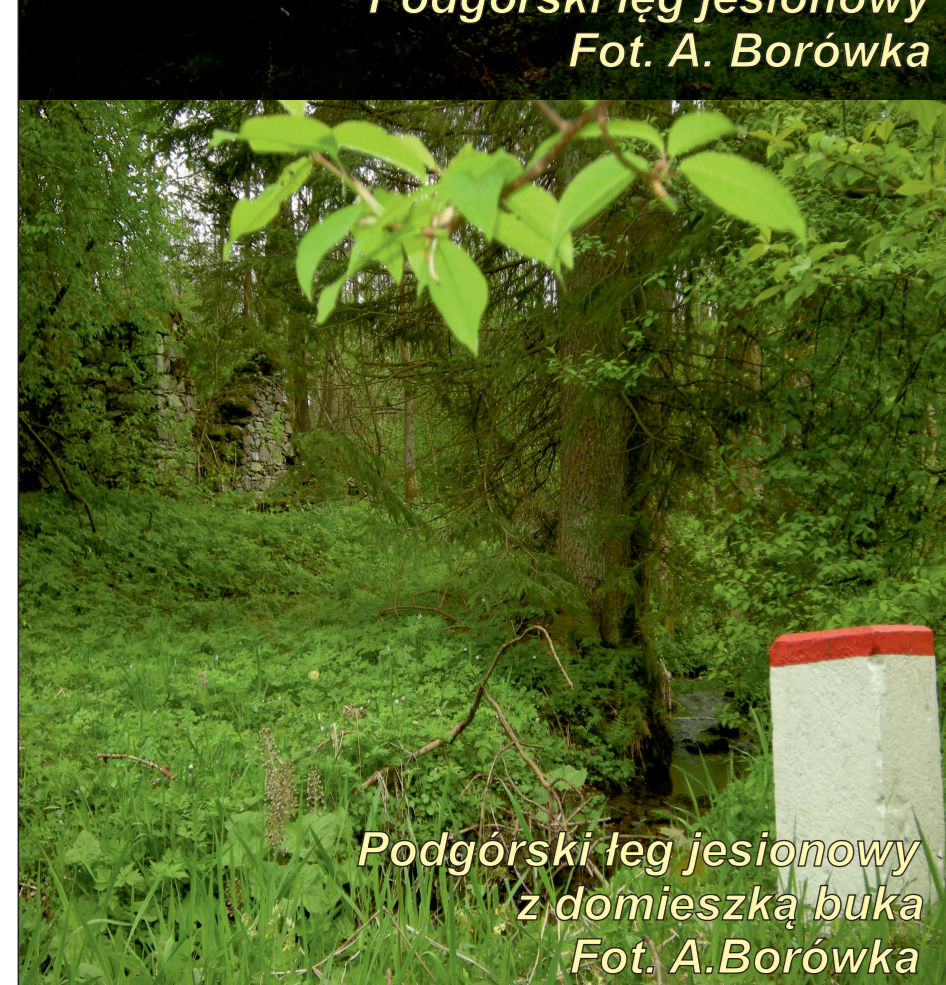


Obszar przez, który przebiega niniejsza ścieżka edukacyjno - przyrodnicza odznacza się bogatym drzewostanem. Oprócz typowych dla całego pasma Sudetów lasów świerkowych, występuje tutaj niewielki fragmenty kwaśnej buczyny górskiej, (*Luzulo luzuloidis - Fasgetum*) z domieszką jaworu i świerka, w której runie stwierdzono obecność kosmatki gajowej (*Luzulo luzuloides*) oraz zespołu borówka czernica (*Vaccinium myrtillus*) oraz kilku gatunków mchów.

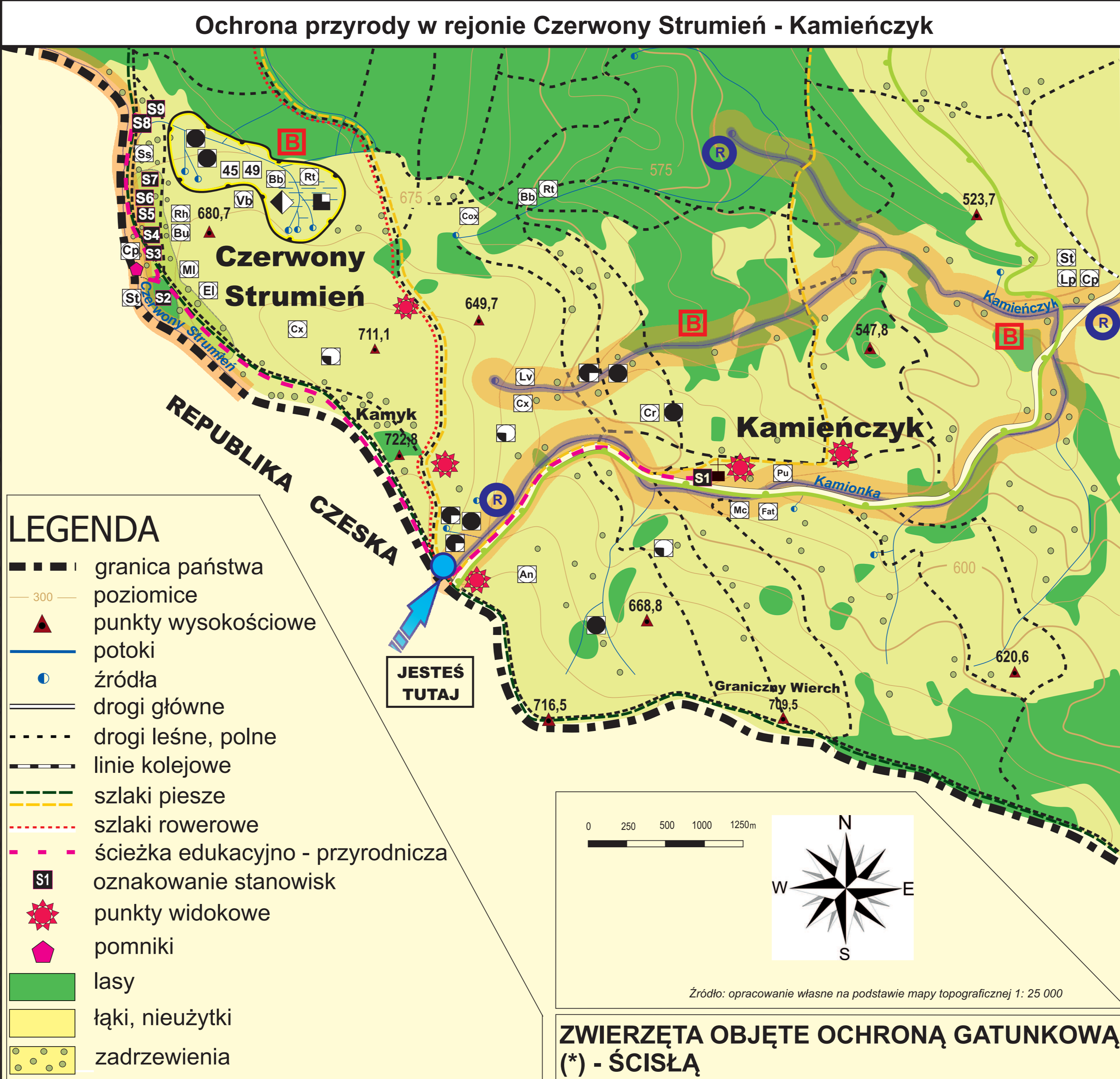
Natomiast dominującym zbiorowiskiem leśnym na trasie ścieżki oraz w rejonie Czerwony Strumień - Kamieńczyk jest podgórski łęg jesionowy (*Carici remotae - Fasgetum*). Zbiorowisko to występuje na obszarze dolin cieków oraz na gruntach zabagnionych. Na tym terenie w jego składzie gatunkowym przeważają jesiony z udziałem olszy szarej i olszy czarnej oraz buka. Należy również wyróżnić wiąz górskie, które osiągają wiek około 200 lat, stanowiąc pomniki przyrody ożywionej. W runie zaznacza się udział śnieżycy wiosennej oraz gatunków turzycy i mchów. Ponadto brzozi Czerwonego Strumienia przepływającego przez tereny porośnięte łęgami jesionowymi stanowią także siedliska byliny o nazwie lepiężnik różowy dawniej stosowanej jako lek na dżumę.

W sposób fragmentaryczny występuje tutaj również grąd środkowoeuropejski (*Gallio sylvatici - Carpinetum*), z niewielkim udziałem buka, lipy drobnolistnej, której wiekowe okazy można podziwiać przy ruinach kościoła dawnej wsi Czerwony Strumień.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Zespoły leśne Polski”, Matuszkiewicz 2008

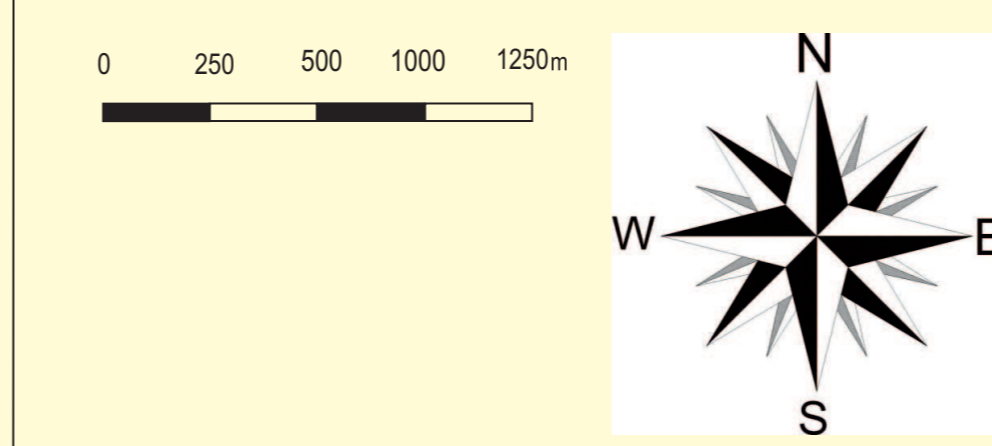


Podgórski łęg jesionowy z domieszką buka, Fot. A. Borówka; Kwaśna buczyna górska z domieszką świerka, Fot. A. Borówka; 200 - letnie wiąz, Fot. A. Borówka; Stanowisko lipy drobnolistnej, Fot. A. Borówka



LEGENDA

- granica państwa
- 300 — poziomicę
- ▲ punkty wysokościowe
- potoki
- źródła
- drogi główne
- - - - drogi leśne, polne
- linie kolejowe
- szlaki piesze
- szlaki rowerowe
- ścieżka edukacyjno - przyrodnicza
- oznakowanie stanowisk
- punkty widokowe
- pomniki
- lasy
- łąki, nieużytki
- zadrzewienia



Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy topograficznej 1: 25 000

ZWIERZĘTA OBJĘTE OCHRONĄ GATUNKOWĄ (*) - ŚCISŁA

SSAKI
 [Rh] * nietoperz, podkowiec mały, (*Rhinolophus hipposideros*)

PTAKI
 [Cx] * derkacz, (*Crex, crex*)
 [Pu] * dzięcioł zielonosiwy, (*Picus canus*)
 [An] * krogulec, (*Accipiter nisus*)
 [Co] * kruk, (*Cervus corax*) - podlega ochronie częściowej
 [Mc] * pliszka górska, (*Motacilla cinrera*)
 [Cr] * przepiórka, (*Coturnix, coturnix*)
 [Fa] * puszczyk, (*Falco tinnunculus*)
 [Bu] * puchacz, (*Bubo, bubo*)

PŁAZY
 [Bb] * ropucha szara, (*Bufo, bufo*)
 [Rt] * żaba trawna, (*Rana temporaria*)
 [Ss] * salamandra plamista, (*Salamandra, salamandra*)

GADY
 [Vb] * żmija zygzakowata, (*Vipera berus*)
 [Lv] * jaszczurka żyworodna, (*Lacerta vivipara*)

RYBY
 [Lp] * minóg strumieniowy, (*Lampetra planeri*)
 [Gr] * głowacz peregopletwy, (*Cottus poecilopus*)
 [St] * pstrąg potokowy, (*Salmo trutta*)
 [R] obszary cenne dla ryb

MOTYLE GÓRSKIE
 [Mi] * (Moma ludifica)
 [Ei] * Górkowka boruta, (*Erebia ligea*)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Międzyzlesie” 2002

ROŚLINY OBJĘTE ŚCISŁĄ OCHRONĄ GATUNKOWĄ

- kukułka szerokolistna, (*Dactylorhiza majalis*) i inne z rodziny storczykowatych
- śnieżyca wiosenna, (*Leucojum vernum*)
- dziewięciśli bezłodygowy, (*Carlina acaulis*)
- torfowce, (*Sphagnum*)
- ◆ płonnik, (*Polytrichum Hedw.*)

TYPY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH WAŻNYCH DLA WSPÓLNOTY, KTÓRYCH OCHRONA WYMAGA WYZNACZANIA (SOO)

- [45/49] mokre łąki użytkowane ekstensywnie oraz torfowiska przejściowe i grzęzawiska podgórski łęg jesionowy (*Carici remotae - Fraxinetum*)
- kwaśna buczyna górska (*Luzulo luzuloidis - Fasgetum*)
- grąd środkowoeuropejski (*Gallio sylvatici - Carpinetum*)

- INNE:**
- [B] obszary cenne dla roślin
 - obszar, na którym wybrane fragmenty powinny podlegać ochronie rezerwatowej
 - projektowany użytek ekologiczny
 - granica Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góry Bystrzyckie i Orlickie”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Międzyzlesie” 2002

Pod względem geobotanicznym Góry Bystrzyckie w rejonie Czerwonego Strumienia i Kamieńczyka, podobnie jak całe pasmo należą do Działu Sudeckiego oraz Okręgu Sudety Środkowe (Szafer 1972, zmienione Kuczyński 1997 i inni).

Obecny skład gatunkowy fauny na tym obszarze ukształtował się pod wpływem czynników takich jak m.in.: klimat górski, który odgrywa rolę decydującą w kształtowaniu się warunków siedliskowych, w tym rozwoju szaty roślinnej będącej miejscem schronienia i pożywieniem dla wielu gatunków zwierząt.



Ssaki, ptaki i motyle

Obszar Gór Bystrzyckich w rejonie Kamieńczyka i Czerwonego Strumienia ze względu na różny typ siedlisk przyrodniczych odznacza się dużą różnorodnością gatunkową środowiska zwierzęcego. Obok powszechnie występujących tu ssaków kopytnych takich jak sarny (*Capreolus capreolus*), jelenie (*Cervus elaphus*) czy dziki (*Sus scrofa*), można spotkać gatunki rzadkie oraz objęte ścisłą ochroną gatunkową.

Zlokalizowane na tym obszarze tereny zabagnione oraz łąki i cieki wodne stanowią bazę pokarmową i miejsce schronienia dla wielu gatunków ptaków. Najbardziej charakterystycznym ptakiem tego rejonu jest derkacz (*Crex crex*). Ten należący do rodziny chruścieli gatunek osiąga długość do 25 cm, cechuje go brak dymorfizmu płciowego, co oznacza, że nie ma różnicy w ubarwieniu i osiągniętej wysokości między samcem a samicą. Gniazduje głównie na podmokłych łąkach, żywi się owadami, bezkręgowcami i zielonymi częściami roślin. Podczas godów zaznacza swoją obecność donośnym, bardzo charakterystycznym, głosem. Jest dobrym piechurkiem, lata niechętnie. Wśród traw można napotkać również gniazda przepiórki (*Coturnix coturnix*). Natomiast wśród drzew należy wypatrywać dzięcioła zielonosiwego (*Picus canus*) a nad brzegami potoków pliszki górskiej (*Motacilla cinrera*). Ponadto obszar ten cechuje się występowaniem ptaków drapieżnych, takich jak krogulec (*Accipiter nisus*), puszczyk (*Falco tinnunculus*), puchacz (*Bubo bubo*).

Wśród ruin domostw dawnej osady Czerwony Strumień znajdujące schronienie zagrożony wyginięciem gatunek nietoperza - podkowiec mały, a na otaczających je łąkach można zaobserwować gatunki motyli górskich m.in.: górkowki boruta (*Erebia ligea*).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Atlasu Zwierząt Chronionych”, Grabarczyk 2010



Gady, płazy i ryby



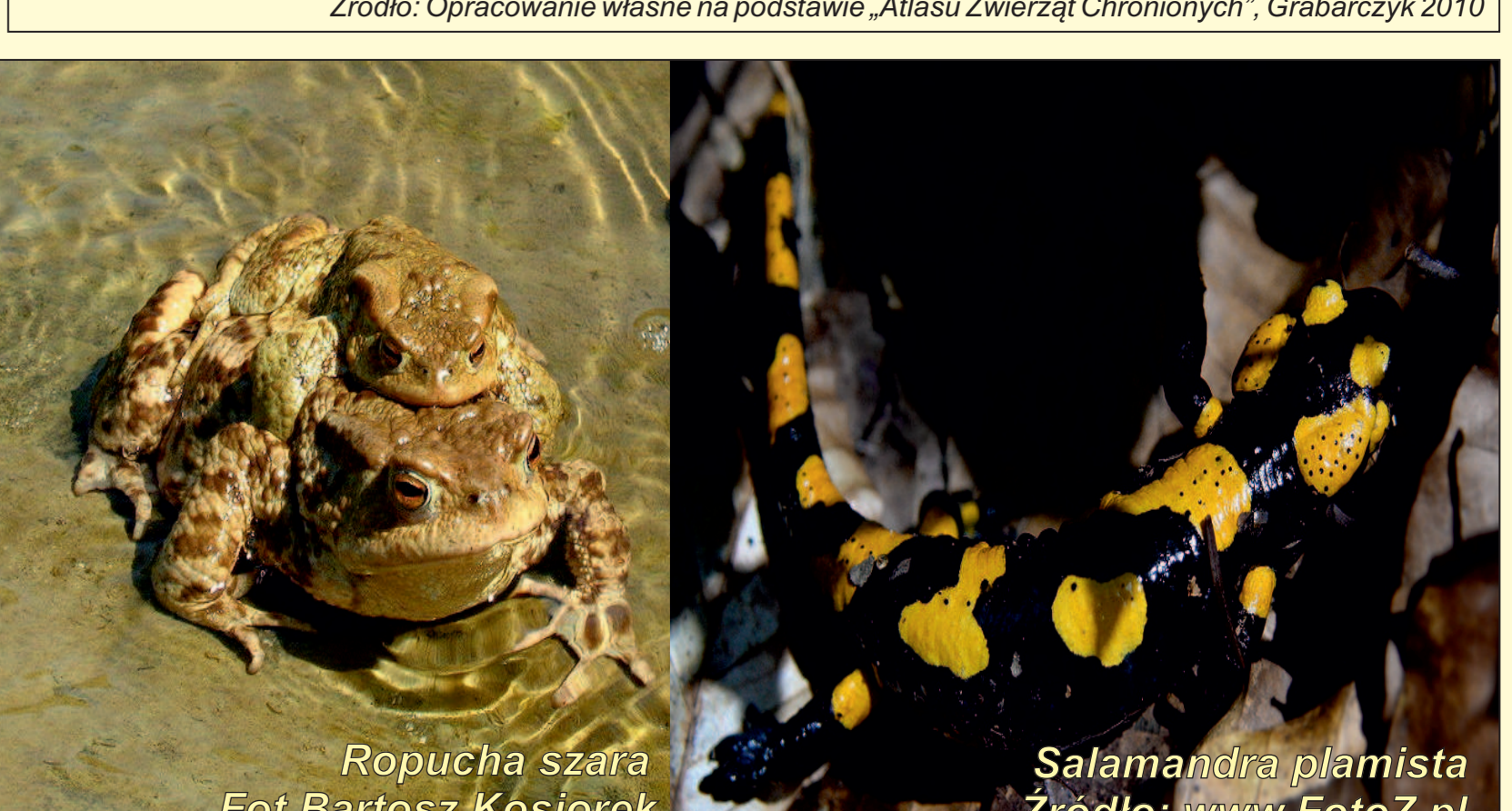
W potokach Czerwony Strumień oraz Kamieńczyk występują okazy rzadkich ryb podlegających ścisłej ochronie gatunkowej takich jak minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*) oraz głowacz peregopletwy (*Cottus poecilopus*). Jak podaje Polska Czerwona Księga Zwierząt (2011) są to gatunki kategorii (NT) - niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia wyginięciem, dlatego też planuje się objęcie fragmentów cieków cennych dla ryb ochroną rezerwatową.



Na tym terenie w dolinach potoków oraz na obszarze torfowisk i trzęsawisk zlokalizowane są stanowiska ropuchy szarej (*Bufo bufo*) oraz żaby trawnej (*Rana temporaria*). Płazy są reprezentowane tu również przez salamandrę plamistą (*Salamandra salamandra*). Jest to największy płaz ogoniasty występujący w Polsce, osiąga długość do 23 cm. Aktywny głównie o zmierzchu i nocą, choć przy pochmurnej pogodzie również w dzień.



Wśród gadów obok jaszczurki żyworodnej (*Lacerta vivipara*) licznie na tych terenach występuje żmija zygzakowata (*Vipera berus*). To jedyny krajowy jadowity wąż, który osiąga długość 80 cm. Charakterystycznym elementem jego umaszczenia jest bieżąca wzdłuż grzbietu szeroka zygzakowata wstęga oraz rysunek na głowie przypominający literę X. Żywi się głównie jaszczurkami i żabami. Jej jad ma właściwości lecznicze.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Atlasu Zwierząt Chronionych”, Grabarczyk 2010